

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6.10.2022 r. (sygn. akt III CZP 119/22) w sprawie dopuszczalności uwzględniania rabatów w ramach odszkodowania z obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych – komentarz Rzecznika Finansowego

W styczniu 2023 r. opublikowane zostało uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego III CZP 119/22 z dnia 6 października 2022 r., stanowiącej odpowiedź na pytanie Sądu Okręgowego w Warszawie „czy zakład ubezpieczeń może obniżyć należne odszkodowanie przysługujące z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów o rabaty oraz ulgi na części i materiały służące do naprawy pojazdu, możliwe do uzyskania w ramach współdziałania poszkodowanego z ubezpieczycielem w zakresie likwidacji szkody z odpowiedzialności cywilnej sprawcy szkody w procesie naprawy pojazdu (art. 362 k.c. w zw. z art. 354 § 2 k.c.)?”

W sentencji uchwały Sąd Najwyższy wskazał, że „odszkodowanie przysługujące od zakładu ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów obejmuje wyłącznie niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy”. Powyższa uchwała, stanowi próbę odpowiedzi na pytania dot. zakresu likwidacji

szkody w kwestii dopuszczalności stosowania w ustalaniu odszkodowania z OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, rabatów i upustów stosowanych w sieciach partnerskich zakładów ubezpieczeń.

Przedmiotowy problem ma wymierne znaczenie dla każdego, kto choć raz, zetknął się z likwidacją szkody komunikacyjnej z umowy ubezpieczenia OC. Wskazać bowiem należy, że zgodnie z zasadą pełnej kompensacji szkody - poniesiony uszczerbek majątkowy powinien zostać w całości wynagrodzony, ale także, odszkodowanie nie powinno przekroczyć wysokości poniesionej szkody. Ustawodawca daje przy tym poszkodowanemu prawo do wyboru sposobu naprawienia szkody bądź przez przywrócenie stanu poprzedniego, bądź przez zapłatę odpowiedniej sumy pieniężnej. Konsekwencją prawa wyboru przez poszkodowanego sposobu naprawienia szkody, jest prawo wyboru warsztatu, w którym poszkodowany dokona naprawy pojazdu.

W praktyce, zakłady ubezpieczeń, w sytuacji wyboru naprawy metodą kosztorysową bądź skorzystania przez poszkodowanego, w toku likwidacji szkody komunikacyjnej z naprawy w zakładzie naprawczym niewspółpracującym z danym ubezpieczycielem, przy ustalaniu wysokości należnego poszkodowanemu odszkodowania – uwzględniają rabaty bądź ulgi, które potencjalnie miałyby zastosowanie, gdyby poszkodowany skorzystał z jednego z warsztatów partnerskich, współpracujących z zakładem ubezpieczeń.

W konsekwencji, wysokość wypłaconego przez zakład ubezpieczeń odszkodowania jest obniżona o potencjalne rabaty bądź ulgi, które w rzeczywistości nie zostały zastosowane a teoretycznie mogłyby – gdyby poszkodowany zdecydował się na likwidację szkody w zakładzie naprawczym współpracującym z ubezpieczycielem lub zakupem w sieci sklepów z częściami zamiennymi. W efekcie powstaje spór pomiędzy poszkodowanym, który otrzymał odszkodowanie niższej wysokości niż szkoda, którego wysokość niejednokrotnie może powodować po stronie poszkodowanego nie tyle trudność, co wręcz niemożność przeprowadzenia kompleksowej naprawy a zakładem ubezpieczeń, który uważa, że poszkodowany powinien z nim współdziałać celem minimalizacji szkody i wybrać zakład naprawczy przez niego wskazany.

Podkreślić należy, że Rzecznik Finansowy w swojej praktyce wielokrotnie spotkał się z powyższym problemem, czego efektem było wystąpienie w sierpniu 2022 r. przez Rzecznika do Sądu Najwyższego z wnioskiem o ujednoczenie linii orzeczniczej. Zakres zapytania skierowanego do Sądu Najwyższego przez Rzecznika Finansowego ma na celu kompleksowe rozstrzygnięcie przez SN wyjątkowo istotnej kwe-

stii prawnej dla likwidacji szkód komunikacyjnych z obowiązkowego ubezpieczenia OC ppm. Zagadnienie to sprowadza się do odpowiedzi na kluczowe dla praktyki obrotu pytanie – czy zakłady ubezpieczeniowe mogą ustalić odszkodowanie uwzględniając przy tym ulgi i rabaty na usługi naprawcze, części i materiały służące do naprawy pojazdów, które mają wynegocjowane ze współpracującymi z nimi zakładami naprawczymi pośrednio ograniczając prawo poszkodowanych w zakresie wyboru sposobu likwidacji szkody czy też wyboru warsztatu z usług których, ci chcą skorzystać.

W tym miejscu Rzecznik Finansowy zwraca uwagę, że jedną z istotniejszych tez wynikających z uchwały Sądu Najwyższego III CZP 119/22 z dnia 6 października 2022 roku jest ocena Sądu Najwyższego, iż nie można jednoznacznie (automatycznie) przesądzać, że odszkodowanie przysługujące od zakładu ubezpieczeń z umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, może być każdorazowo obniżone o rabaty oraz ulgi na części i materiały służące do naprawy pojazdu.

Sąd Najwyższy wskazuje również, że stosowanie rabatów i ulg powinno być uzasadnione okolicznościami konkretnej sprawy, a które powinny być zbadane przez sąd orzekający w danej sprawie, ze szczególnym uwzględnieniem wniosków wynikających z opinii biegłego. Sąd podkreślił jednocześnie, „*Nie można nie zauważyć, że odwoływanie się do rzekomych rabatów i ulg może stanowić łatwy sposób na sztuczne obniżenie odszkodowania należnego poszkodowanemu, jak też godzić w jego prawo wyboru sposobu likwidacji szkody czy też w prawo podjęcia decyzji, aby samochodu w ogóle nie naprawiać.*”

Jednakże w dalszej części uzasadnienia uchwały Sąd Najwyższy postawił dodatkową tezę, zgodnie z którą: „Jeśli zatem ceny z uwzględnieniem rabatów i ulg są faktycznie stosowane przez zakład ubezpieczeń za pośrednictwem współpracującej z nim i dostatecznie rozbudowanej na rynku lokalnym sieci warsztatów naprawczych i sklepów z częściami zamiennymi, to tak rozumiane ceny mogą **stanowić niezbędne i ekonomicznie uzasadnione koszty naprawy**”.

W ocenie Rzecznika Finansowego należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, odmawiającym automatyzmu w stosowaniu rabatów i ulg przy obliczaniu odszkodowania przez zakłady ubezpieczeń, przy czym ww. uchwała nie wyjaśnia wątpliwości natury prawnej związanych z miejscem rabatów i upustów w formule odszkodowania, jaka

została ukształtowana długoletnim orzecnictwem Sądu Najwyższego i sądów powszechnych dotyczącego praw podmiotowych poszkodowanych.

Brak jednoznacznego rozstrzygnięcia poruszonych powyżej kwestii, może spowodować nasilenie sporów między poszkodowanymi i zakładami ubezpieczeń, a co za tym idzie zwiększeniem liczby spraw kierowanych do sądów powszechnych.

Z powyższych względów w ocenie Rzecznika Finansowego kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia omawianych kwestii może mieć tym samym podjęcie przez Sąd Najwyższy uchwały z wniosku Rzecznika Finansowego, która będzie na tyle jednoznaczna i precyzyjna, że definitywnie zakończy dyskusje na ten temat.

**Rzecznik
Finansowy**

www.rf.gov.pl